

Україна і тенденції світового ринку сталі

В. П. Самарай, кандидат технічних наук

В. А. Гнатуш, кандидат технічних наук

Р. В. Самарай

Київський міжнародний університет (КиМУ), Київ

Визначено тенденції і проблеми виробництва і споживання сталі і запропоновані шляхи їх подолання, збільшення частки внутрішнього споживання сталі та відновлення роботи машинобудівної галузі України.

Вирішення завдання європейської і світової інтеграції України і досягнення мети належати до індустріально найрозвинутіших країн світу в умовах динамічної перебудови світової економіки й глобалізації потребує розробки плану відновлення економічного потенціалу, розвитку економіки України. При цьому слід враховувати, що йдеться не про послідовний розвиток, а насамперед, про відновлення дореформеного рівня 1990 року.

Економічне зростання індустріальних країн відбувалося за рахунок стрімкого розвитку базових галузей: металургії і промисловості, що споживає метал. Принцип пріоритетності розвитку ринку споживання сталі, як необхідної передумови становлення національної економіки, виправдав себе світовим досвідом [1, 2].

Тому обсяги виробництва і споживання сталі в даний час є найбільш об'єктивним показником рівня промислового виробництва, індустріального розвитку та економічної безпеки країн світу, а чорна металургія – найважливішою базовою галуззю економіки країн.

Метою дослідження є визначення найважливіших економічних тенденцій на світових металургійних ринках сталі, проблем, перспектив, місця України в умовах сучасних змін, криз та глобалізаційних процесів.

Згідно даних World Steel Association (WSA) виробництво сталі в світі, незважаючи на економічну кризу, з 2003 по 2011 р. збільшилось на 53,7 % (таблиця). Причому десять перших країн рейтингу виплавили за результатами 2011 р. 82,9 % світового обсягу сталі. Чорна металургія України знаходиться у першій десятці країн, хоча її наздоганяють Бразилія та Туреччина. Останні досить активно нарощують темпи виплавки сталі. Якщо Україна у 2011 р. порівняно з 2010 р. збільшила виробництво на 5,7 %, то Бразилія та Туреччина, відповідно, на 6,8 і 17,0 %.

Серед десяти лідерів Україна має найменшу частку прогресивного виробництва сталі з використанням машин безперервного розливання сталі (МБРС) – 53,8 % в 2010 р. В той час як Бразилія 96,6 % сталі отримує через МБРС, а Туреччина – 100 %.

Повідомлення, хроніка, критика

Рейтинг країн основних виробників сталі в світі, млн. т. (WSA)

Країна		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	Китай	355,79	422,66	489,24	500,31	573,57	626,65	683,27
2	Японія	112,47	116,23	120,2	118,74	87,53	109,6	107,6
3	США	94,9	98,56	98,18	91,35	58,2	80,5	86,25
4	Індія	45,78	49,45	53,08	57,79	63,53	68,32	72,2
5	Росія	66,15	70,83	72,22	68,51	60,01	66,94	68,74
6	Південна Корея	47,82	48,46	51,37	53,63	48,57	58,36	68,47
7	Німеччина	44,52	47,22	48,55	45,83	32,67	43,83	44,29
8	Україна	38,64	40,9	42,83	37,28	29,86	33,43	35,33
9	Бразилія	31,61	30,9	33,78	33,72	26,51	32,93	35,16
10	Туреччина	20,97	23,31	25,76	26,81	25,3	29,14	34,1
Всього 10		858,65	948,52	1035,21	1033,97	1005,75	1149,7	1235,41

Примітка: 2003 р. – 100 %

При виробництві сталі в Україні значну частину займає енергоємне і морально застаріле мартенівське виробництво і економічно не вигідне розливання сталі в зливки, що значно знижує техніко-економічні показники виробництва (рис. 1). Ситуація ускладнюється також цінами на енергоносії і сировину, що робить даний переділ все більш нерентабельним. Для поліпшення показників техніко-економічного рівня сталеплавильного виробництва

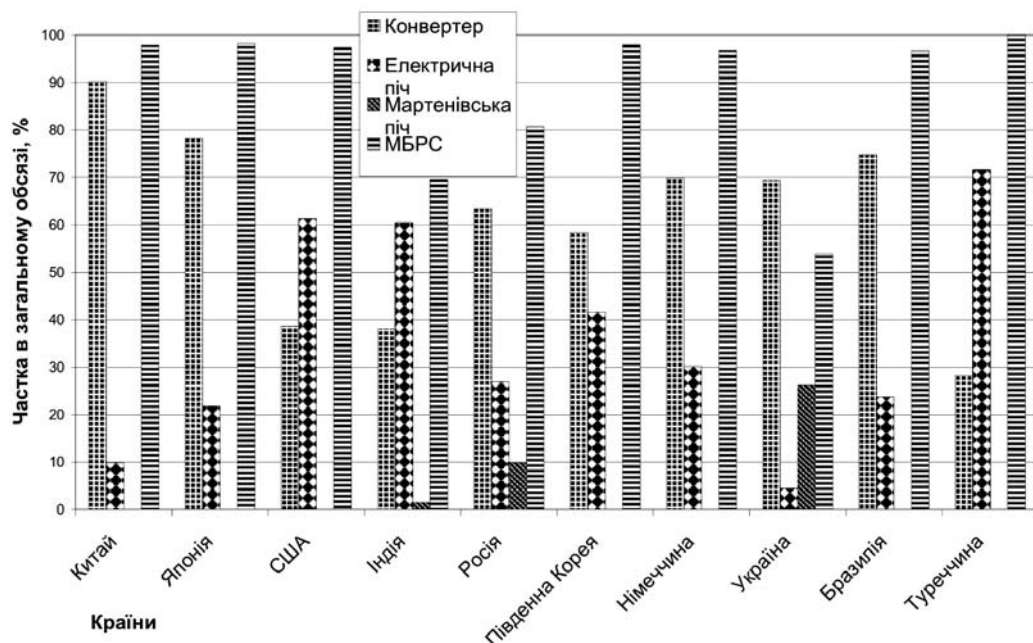

Рис. 1. Технологічна структура виробництва сталі у 2010 році, %.

українські металургійні комбінати реалізують бізнес-проекти, спрямовані на зниження частки мартенівського виробництва і, відповідно, збільшення обсягів конвертерної і електросталі з подальшим її розливанням на МБЛЗ.

Як і в інших країнах СНД в Україні на початку 90-х років ХХ століття відбулися принципові зміни систем управління промисловим виробництвом і всією економікою. Це викликало важку економічну кризу, наслідки якої не подолані дотепер. Перехід на початку 90-х років ХХ століття до нової економічної системи і фактична ліквідація державного управління економікою спричинили зниження виробництва сталі в 1990 – 1995 рр.: в СРСР – з 154,4 до 79,1 млн. т, в Росії – з 89,6 до 51,1 млн. т і в Україні – з 52,6 до 22,1 млн. т (рис. 2). У подальшому темпи виплавки сталі в країнах СНД дещо стабілізувались і почали зростати. Проте економічна криза 2008 – 2009 років призвела до зменшення виробництва сталі. В 2010 – 2011 роках ситуація в Росії та Україні певною мірою вирівнялась, хоча показники виробництва сталі не перевищили рівні 2008 р. У 2011 р. Україна виплавила кількість сталі, що складає 65,7 % показника 1980 р., а Росія – 81,4 %.

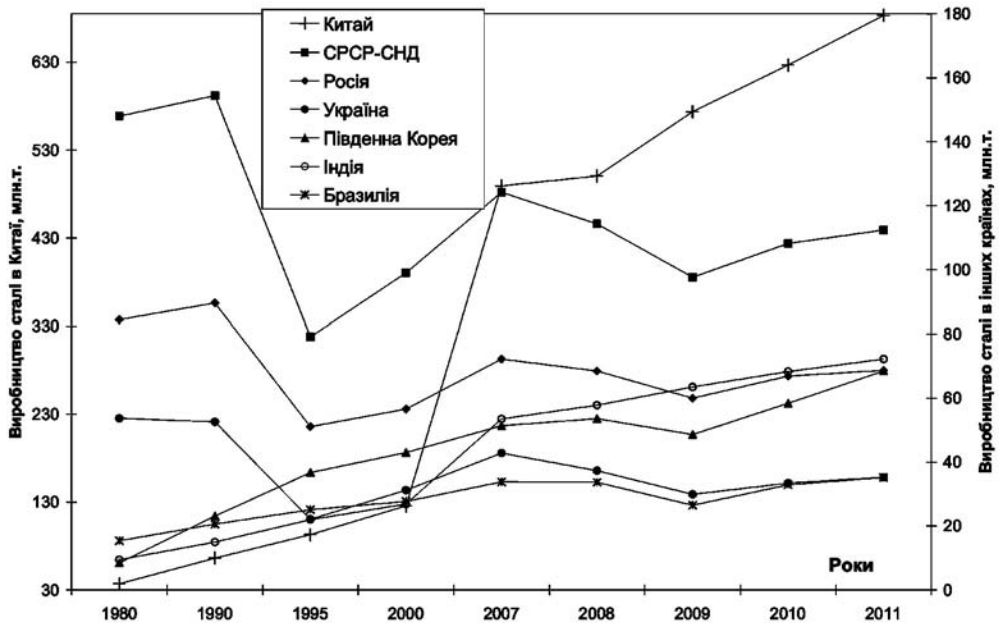

Рис. 2. Динаміка виробництва сталі в країнах перехідної економіки та таких, що розвиваються, в 1980-2011рр. (WSA).

Наразі чорна металургія таких країн, як Китай, Південна Корея, Індія та Бразилія з 80-х років ХХ століття по цей час стабільно збільшувала виробництво сталі. Так, Китай у 2011 р. виплавив сталі в 18,4 рази більше, ніж у 1980 р., Південна Корея, відповідно, у 8,1 рази, Індія – у 7,6 рази, а Бразилія – у 2,3 рази. Чим же зумовлена «патова» ситуація в українській чорній металургії? По-перше, відсутністю у менеджменті держави адекватної промислової політики, яка б забезпечувала модернізацію технологій та обладнання, а також розширення номенклатури продукції чорної металургії.

По-друге, відсутністю стимулювання збільшення внутрішнього споживання сталевих продукцій, шляхом розвитку відповідних машинобудівних галузей. По-третє, відсутністю стимулювання розвитку металургійної науки, в тому числі в напрямку створення нових сплавів. За даними WSA світове споживання сталі в 2012 р. збільшилось на 4,0 %, тобто до 1422,2 млн.т.

В регіональному розрізі темпи споживання сталевих продукцій суттєво відрізняються. В азієському регіоні, який найбільше виробляє та споживає сталі, у 2012 р. очікуване зростання споживання склало 4,7 % або 31,0 % проти 2008 р. Стимулом такого зростання є розвиток транспортної та будівельної галузей. В позитивному аспекті оцінюється ситуація зі споживанням сталі і в країнах СНД. Зростання споживання в цьому регіоні становить 4,5 % порівняно з попереднім роком.

Внаслідок зменшення попиту на український сталевий прокат за обсягом виробництва сталі Україна опустилась в рейтингу WSA з восьмого на десяте місце (10,50 млн. т). Її випередили Туреччина (11,91 млн. т) та Бразилія (11,75 млн. т). Впритул за Україною на 11 місці рейтингу знаходиться Італія, яка виплавила 9,80 млн. т.

Завдяки значному впливу сектора чорної металургії на національну економіку і соціальний розвиток регіонів, проблеми його функціонування неминує трансформуються в макроекономічні.

Фінансово-економічна криза актуалізувала і розвинула ряд негативних тенденцій в галузі, а саме зростання в структурі експорту української металопродукції частки низько-технологічної продукції, зростання експортоорієнтованості галузі, модернізації виробничих фондів, погіршення рентабельності.

Вітчизняна металургія, будучи залежною від зовнішніх чинників, слідує за глобальним трендом.

З огляду на вищезначене, головним стратегічним завданням для економіки України є відродження базових металоспоживаючих галузей промисловості й підвищення питомого споживання сталі на внутрішньому ринку України від 350 кг/люд. (2009 р.) до мінімально необхідного рівня 400 – 800 кг/люд. Це надасть можливість гармонійно розвивати і металургію і всі галузі машинобудування і більш високотехнологічні галузі економіки та вирішити завдання європейської і світової інтеграції. Подальший гармонійний розвиток чорної металургії України неможливий без суттєвого переорієнтування продажу сталевих металопродукцій від експорту на внутрішній ринок. Для підтримки галузі уряду необхідно прийняти комплекс заходів регуляторного характеру та розширити внутрішній ринок споживання сталі.

Література

1. Ефименко Г.Г., Самарай В.П., Нецадим В.Н. О неотложных задачах развития черной металлургии как главной базовой отрасли экономики Украины. Сообщения 1-3 // Металл и литье Украины. – 2010. – № 3 – 5. – С. 3 – 9.

2. Геєць В.М. Посткризові перспективи та проблеми розвитку економіки України й Росії (макроекономічний аспект) // Фінанси України. – 2011. – № 3. – С. 3 – 18.

Одержано 13.06.13

В. П. Самарай, В. А. Гнатущ, Р. В. Самарай

Украина и тенденции мирового рынка стали

Резюме

В статье определены основные проблемы производства и потребления стали в Украине и предложены пути их преодоления, увеличения доли потребления стали и восстановления работы машиностроительных отраслей Украины.

V. P. Samaray, V. A. Gnatush, R. V. Samaray

Ukraine and trends in the global steel market

Summary

The paper identifies the main problems of production and consumption of steel in Ukraine and suggested the ways of overcoming them, an increasing in the share consumption of steel and restoration of the machine-building branches in Ukraine.

Шановні колеги!

**Триває передплата на науково-технічний журнал
«Металознавство та обробка металів» на 2013 р.**

Для регулярного одержання журналу потрібно перерахувати вартість заказаних номерів на розрахунковий рахунок

Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України.

Вартість одного номера журналу – 30 грн., передплата на рік – 120 грн.

Ціна архівних номерів 1995 – 2012 рр. – 10 грн.

**Розрахунковий рахунок для передплатників,
спонсорів і рекламодавців:**

банк ГУДКСУ в м. Києві, р/р 31252272210215, код банку 820019.

Отримувач – ФТІМС НАН України, ЗКПО 05417153,

з посиланням на журнал “ММ”.

Копію документа передплати та відомості про передплатника

просимо надсилати до редакції,

вказавши номер і дату платіжного документа.